కృష్ణార్జున సంవాదం - 1

భక్తి భావన పై సరికొత్త దృక్కోణం

అర్జునరావు దేవుణ్ణి నమ్మడు. కొత్తగా కాపురానికొచ్చిన భార్య సుభద్రకు అందువల్లొచ్చిన ఇబ్బందేం లేదు కాని రోజూ - 'చిత్తం శివునిమీద భక్తి చెప్పుల మీద' అని సామెత, 'నీకు గురువన్నా, పెద్దలన్నా భక్తిలేదు' అని విమర్శ. 'నేనంటే బొత్తిగా భయం, భక్తీ లేదు' అని విసుగు - వగైరాలు వినిపిస్తుంటే భరించలేక - తన అన్న కృష్ణారావుకు ఫోన్ చేసింది.

మర్నాటికల్లా అతడొచ్చి వాళ్ళింట్లో మకాం పెట్టాడు. మొదటిరోజు రాత్రి భోజనాలయ్యేక, "బావా! నా చెల్లాయికి నీపై భక్తి లేదంటావు. నువ్వామెకు భర్తవా?, దేవుడివా?" అనడిగాడు. అర్జునరావుకు కృష్ణారావంటే గౌరవం. అందుకని ఆ ప్రశ్నకు నొచ్చుకోక, "నా అభిప్రాయంలో భక్తి అంటే - దృష్టి, లక్ష్యం, గౌరవం" అని వివరణ ఇచ్చాడు.

కృష్ణారావు తల అడ్డంగా ఊపి, "భక్తి అన్నది అపూర్వమైన పదం. అది కేవలం దేవుడి కోసమే పుట్టింది. భార్య భర్తకు ప్రేమనిస్తుంది. భక్తిని కాదు" అన్నాడు.

"మరి పూర్వం అనసూయ, సుమతి, సావిత్రి వగైరాలు భర్తను దేవుడిలా పూజించబట్టే కదా పతివ్రతలయ్యారు?" అడిగాడు అర్జునరావు.

"శ్రీరాముడు ఏకపత్నీవ్రతుడు. అంటే ఆయన రోజూ భార్యకు పూజలు చేసేవాడనా? దంపతుల్లో స్త్రీ పురుషులు సరిసమానులు. భర్త దేవుడైతే భార్య దేవత. నువ్వు నీ భార్య నుంచీ భక్తిని కోరితే అదామెను చిన్నబుచ్చడమే" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"ఈమధ్య ఆడవాళ్ళు ప్రతిదానికీ పెడర్థాలు తీస్తున్నారు. నీ చెల్లిని నాతో సమానంగా చూస్తూ భక్తి గురించి మాట్లాడ్డం తప్పైతే, భగవద్గీతలోని రాజగుహ్యయోగంలోని ఈ శ్లోకం విను:

మాంహిపార్థ! వ్యపాశ్రిత్య యేపి స్యుః పాపయోనయః
స్త్రియోవైశ్యాస్తథా శూద్రాః తేపి యాంతి పరాంగతిమ్!

అంటే స్త్రీ, వైశ్య, శూద్రులైనా, చండాలాది ఏ పాపయోనిజులైనా - నన్నాశ్రయిస్తే తప్పక మోక్షం పొందుతారని కృష్ణుడన్నాడు. అలా తమనవమానించిన శ్రీకృష్ణుణ్ణి ఆడవాళ్ళూ, అన్ని జాతులవారూ సాక్షాత్తూ దేవుడి అవతారమని పూజిస్తున్నారు. పెట్టనమ్మ పెట్టనే పెట్టదు, పెట్టేముండకేమొచ్చిందన్నట్లుంది నా గతి!" అని నిట్టూర్చాడు అర్జునరావు.

కృష్ణారావు నవ్వి, "మనకు తెలిసి - ప్రస్తుతానికి భూమ్మీద తప్ప మరెక్కడా జీవరాశి లేదు. భూమ్మీద ప్రాణుల్లో మనిషిది ఉత్తమ స్థానం. ఆ మనుషుల్లో - జన్మనిచ్చి జాతి మనుగడకు కారణమౌతున్న స్త్రీలు ఉత్తమం. ఆ స్త్రీలకు ఉన్నతస్థానమిచ్చే సంప్రదాయం ఉత్తమం. ఆ విధంగా మనది ఉత్తమ సంప్రదాయం. అలాగే వ్యాపారంలోని సేవాధర్మాన్ని గుర్తించిన వైశ్యుల స్థానమూ మనసమాజంలో ఉన్నతమే. ఇక శూద్రులు బ్రహ్మపాదాల నుంచీ పుట్టారు. 'శ్రీహరి యంఘ్రిబుట్టి హరుమూర్ధంబెక్కిన'

గంగాదేవి 'సహజోదంచత్కులోత్పన్నులు'గా వారి ఔన్నత్యాన్ని తెలిపాడు చేమకూర వేంకట కవి కవివరేణ్యుడు" అన్నాడు.

"అది సరే! కానీ ఈ ముగ్గుర్నీ పాపయోనిజులతో ముడిపెట్టాడా భగవానుడు.."

"అమాటే శ్రీకృష్ణుడు - పాపంతో అనగా అవినీతితో ముడిపడ్డ స్త్రీత్వం, వ్యాపారం, శ్రమలను ప్రస్తావించాడు. అందులో తప్పేముంది? ఇంకా ఆయన కర్మసన్యాసయోగంలో:

విద్యా వినయ సంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని
శుని చైవ శ్వపాకేచ పండితా స్సమదర్శినః

అన్నాడు. అంటే జ్ఞానులు విద్యావినయ సంపన్నుడైన బ్రాహ్మణునియందును, ఆవు, ఏనుగు, కుక్క మొదలగు వానియందును, చండాలునియందును సమదృష్టి కలిగుంటారని. మిగతావారు అజ్ఞానులనేగా! అదలాగుంచితే భగవద్గీత భారతంలోది కదా. ఆ భారతంలోదే కౌశికుడి కథ. అది కూడా విను" అంటూ ఆ కథ చెప్పాడు కృష్ణారావు.

కౌశికుడనే బ్రాహ్మణుడు అడవిలో చెట్టుకింద వేదాధ్యయనం చేస్తూంటే చెట్టుమీద కొంగ అతడి మీద రెట్టేసింది. కౌశికుడు కోపంగా చూస్తే ఆ కొంగ మాడి బూడిదైపోయింది. మనసు పాడైన కౌశికుడు ఊళ్ళో భిక్షకు వెడితే ఓ ఇల్లాలు తన ఇంటి పనులన్నీ అయ్యేదాక అతణ్ణి నిలబెట్టి అప్పుడు భిక్ష వేసింది. కౌశికుడందుకామెను కోపంగా చూస్తే, "అలా చూస్తే మాడి బూడిదవడానికి నేను కొంగను కాను" అంది. కౌశికుడామె అద్భుతశక్తికి ఆశ్చర్యపడి తనకు జ్ఞానబోధ చేయమని కోరాడు.

ఆమె అతణ్ణి మిథిలలో మాంసం విక్రయించే ధర్మవ్యాధుని వద్దకు పంపింది. ధర్మవ్యాధుడు కూడా చెప్పకుండానే అతడి గురించి అన్నీ తెలుసుకుని జ్ఞానబోధ చేసి పంపాడు.

"ఈ కథలో నువ్వు గమనించాల్సినదొక్కటే. వేదాధ్యనం చేసే కోపిష్ఠి బ్రాహ్మణుడికంటే - స్వధర్మాన్ని అంకితభావంతో పాటించే స్త్రీ, మాంస వ్యాపారి ఎన్నో రెట్లు గొప్పవారని మన సంప్రదాయం వేల సంవత్సరాల క్రితం నొక్కి వక్కాణించింది" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"మరి ఈ సంప్రదాయమే కదా మన సమాజాన్ని కులాలపేరుతో ముక్కలు ముక్కలుగా విడగొట్టింది?" అన్నాడు అరున్జ్ఞరావు.

"కొత్తగా మొదలైన సంస్కృతి. అప్పట్లో అందరూ చదువుకునేం చేస్తారని కొందరికే చదువన్నారు. వృత్తులను బట్టి కులాలు నిర్ణయించారు. అందువల్ల మనమప్పుడు సాంకేతికంగా ఎంతో అభ్యున్నతిని సాధించాం. మన కులాలకు ప్రాతిపదిక ఉంది. కులాల పేర్లకు నిర్వచనముంది. బ్రాహ్మణుడంటే బ్రహ్మజ్ఞానం కలవాడనే తప్ప బ్రాహ్మణుని సంతానమని కాదు. క్షత్రియుడైన విశ్వామిత్రుడు తపస్సు చేసి బ్రాహ్మణుడయ్యాడు. అంటే కులాలు నేటి డిగ్రీలాంటివి. ఇక రాజ్యం వీరభోజ్యమైతే - రెడ్డి రాజులు, వెలమ రాజులు, కమ్మ ప్రభువులు వెలసి - రాజరికం క్షత్రియులకే పరిమితం కాకుండా చేసారు. వృత్తివిద్య బ్రతుకు తెరువుగా ఉన్నంత కాలం కులాల అవసరముండేది. వృత్తి విద్యల ప్రాధాన్యం తగ్గేక కులాల పేర్లను పట్టుకుని ప్రాకులాడ్డం మన అజ్ఞానం. పూర్వం గురుకులాల్లో చదివేవారు. ఇప్పుడు కాలేజీల్లో చదువుతున్నారు. పూర్వం నదీ తీరాల్లో జీవించేవారు. ఇప్పుడు నదీజలాలను నివాసస్థానాలకు రప్పించుకుంటున్నారు. కులవృత్తిని వదిలిన వారు కులాన్ని వదల్లేక సంప్రదాయాన్ని తప్పుబడితే అందుకు ఎవరేం చెయ్యగలరు?" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"మరి గతంలో కొన్ని కులాలు కొన్ని కులాల్ని అణగద్రొక్కాయి. ఆయా కులాలిప్పుడు పగ తోర్చుకోవాలనుకుంటే తప్పా?"

"ఇప్పుడు అన్ని కులాలవారూ అధికారంలోకొచ్చారు. అందరూ అవినీతికీ, అక్రమాలకూ పాల్పడ్డారు. అంటే ఎప్పుడూ ఏ కులమూ మరోకులాన్ని అణగద్రొక్కలేదు.అధికారంలో ఉన్నవారు అవినీతికి పాల్పడడం మనుచరిత్ర కాదు - అప్పటికీ ఇప్పటికీ కొనసాగుతున్న మన చరిత్ర, అవినీతికీ, అక్రమాలకూ పాల్పడినదీ, పాల్పడుతున్నదీ కులం కాదు - అధికారం"

"ఇంతకీ నువ్వు నాకు చెప్పాలనుకుంటున్నదేమిటి?" అన్నాడు అరున్జ్ఞరావు.

"ఏ నాగరికత నిర్మాణానికైనా పునాది సంప్రదాయంలో ఉంటుంది. ఆ సంప్రదాయం ప్రగతి పథంలో నడిస్తే దాన్ని ఆధునికత అంటాం. అంటే సంప్రదాయాన్ని నిరసిస్తే నాగరికతకు మనుగడ లేకుండా పోయే ప్రమాదముండొచ్చు. అది గ్రహించని కొందరు - సంప్రదాయాన్ని నిరసించడమే ఆధునికత అంటూ వక్రభాష్యమిస్తున్నారు. ఆధునికత పేరిట స్త్రీ శరీరం - శృంగార, వినోద, ప్రచారాలకు సాధనమైతే అది స్త్రీకి గౌరవమా? వృత్తి విద్యకు కట్టుబడని కులం, మూలగ్రంధాలకు వక్రభాష్యమిచ్చే మతం వగైరాల పేరిట మారణహోమం జరిగితే అది మనిషికి మేలుచేస్తుందా? కాబట్టి నువ్వు దేవుణ్ణి నమ్ము. ఆ దేవుడిపట్ల భక్తిభావాన్ని ప్రదర్శించు. దైవభక్తి ఉన్నవాడే సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు అంటాడు. లేనివాడు స్వజనాస్సుఖినోభవంతు అంటాడు"

"అటుతిప్పి ఇటు తిప్పి నువ్వు భక్తి మార్గానికొచ్చావు. నీ ఉద్దేశ్యంలో నాస్తికులు స్వార్థపరులనా?"

"నా అభిప్రాయంలో సర్వేజనాస్సుఖినో భవంతు అనేవాడు దేవుణ్ణి నమ్మకపోయినా ఆస్తికుడే!"

"బావా! నీ మాటలు నన్ను భక్తి మార్గంవైపు మళ్ళిస్తున్నాయి. ఐతే మనుస్మృతిలో, భగద్గీతలో తార్కికులొప్పని అంశాలింకా చాలా ఉన్నాయి. వాళ్ళు నిన్ను మనువాది అనొచ్చు"

అప్పుడు కృష్ణారావు అతడికి చిన్నప్పుడు చదివిన ఓ కథ చెప్పాడు.

ఒక రాజు తన ఇద్దరు మంత్రులతో మాట్లాడుతుండగా భటులో పరదేశిని తీసుకొచ్చి వాడు నగర నియమాలనుల్లంఘించాడని చెప్పారు. చిరాగ్గా ఉన్న రాజు వాడికి పెద్దశిక్ష వేసాడు. శిక్ష గురించి తెలిసిన పరదేశి రాజును తనభాషలో తిట్టడం మొదలెట్టాడు. ఆ భాష తెలియని రాజు వాడేమంటున్నాడని మంత్రుల్నడిగాడు. మంత్రులిద్దరికీ ఆ భాష తెలుసు. పెద్దమంత్రి, 'ప్రభూ! తమరు కరుణామయులు. ఇంత చిన్న తప్పుకు అంత పెద్ద శిక్ష విధించడం న్యాయం కాదని పరదేశి తమను వేడుకుంటున్నాడు' అన్నాడు. చిన్నమంత్రి వెంటనే, 'అబద్ధం ప్రభూ! ఈ పరదేశి మిమ్మల్ని దుర్భాషలాడుతున్నాడు' అన్నాడు. అప్పటికి తన తొందరపాటు నర్థం చేసుకున్న రాజు, 'విద్వేషాన్ని రెచ్చగొట్టే నీ నిజం కంటే - సదుద్దేశ్యంతో చెప్పిన పెద్దమంత్రి అబద్ధమే నాకు నచ్చింది' అని చిన్న మంత్రిని మందలించి పరదేశిని క్షమించి పంపేసాడు.

ఈ కథ చెప్పేక, "బావా! తలితండ్రులు మనకెన్నో చెబుతారు. నచ్చింది చేస్తాం. నచ్చకపోతే వాళ్ళు చెప్పింది వినకపోయినా వాళ్ళను ద్వేషించం, వాళ్ళను గౌరవించడం మానం. సంప్రదాయమూ అంతే! సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు అనుకుంటూ నేను సంప్రదాయానికి నా అవగాహన పరిమితి మేరకు భాష్యం చెబుతున్నాను" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"బావా! నీ ఉద్దేశ్యం మంచిది. నేను దేవుణ్ణి నమ్మాలనీ, భక్తి మార్గాన్ననుసరించాలనీ గట్టిగా నిర్ణయించుకున్నాను. ఐతే అందుకు నీ సలహా కావాలి" అన్నాడు అర్జునరావు.

"నేనం నీకు సలహా ఇచ్చేటంతవాణ్ణి కాదు కానీ - మనమీ విషయం రేపు మాట్లాడుకుందాం. నాకు నిద్రొస్తోంది మరి" అన్నాడు కృష్ణారావు.

వాళ్ళు రేపేం మాట్లాడుకుంటారో వచ్చే నెల తెలుసుకుందాం.